

Téereb Danyeel — Limu juróom-benn ak juróom-ñett

Ubbi Kàddug Yoonu wax yi: Bañ leer gi ci atum 1856 ak ay netijoom

Jeff Pippenger

2024-02-09

Ci atum 1856, leeru “juróom-ñaari yoon” ubbeeku na, te ba ci atum 1863 leer googu dañu ko bañ. Yonent bi joge Yuda indi na leer googu ca buur bu bon bi, Yerobowam, te Yerobowam bañ na leer ga. Isaya indi na noonu itam benn leer googu ca buur bu bon bi, Akas, te moom itam bañ na ko. Ndaxte dañu bañ leer gi jaxaseek mbedd miñuy wax Xóobu Silowa, nguur gu Yerobowam ak gu Akas itam, ñoom ñaar, buur bu joge ca bëj-gànnar moo leen yóbbu jaam ca atum 723 BK ak 677 BK, ku njëkk gi di gu bëj-gànnar, te gu des gi di gu bëj-saalum.

Muse, ci mboolem Aaróon; Esayi ak Ahaz ak Yereimi ak yeneen buur, dañoo tegtal ñi bokk ci jaar-jaaru Millerite te ñoom ñépp dañoo doon tegtal yonnent yi ci leer gi ci mboolem mujj fan yi. Jafe-jafe “bu njëkk” ci mujj fan yi ci 1863, ak jafe-jafe “bu mujj” ci mujj fan yi, mooy “yëngu-yëng gu réy gi” bu Apokalips saar 11 wax (sàrtu Dibéeri bi di ñëw léegi), ñépp a ngiñu tegtal ci réewi yonnent yii. Yonnent bi jógé Yuda dafa tegtal ab yonnent bu dellu ginnaaw ci ay warugam, te mu mujje suuloo ci benn bàmmeele ak Protestantisme bu wàññiku. Deeam ak suuloom ñëw nañu ndax mu tann lekk ak naan lekk gi ak naan gi yonnent bu fen ba Betel di jox.

Àtteb nàkk ci loxoy papauté bi (buur Asiri bi) ci yoonu dimaas, miñees ko woon ci tasaarug nguurug bëj-gànnar ak nguurug bëj-saalum yi Yerooboam ak Axas, dafa déggoo ak àttebu yonent Yudee ba, ndaxte moom dee na diggante “gaynde” ak “mbaam.” “Gaynde” gi mooy màndargaalu Babilon, te ci bés yu mujj yi mooy papauté bi.

Gannaaw bi mu lekk juru, ba noppi naan, mu takk baaraamam ba mu waral ko, maanaam, ab yonent bi mu delloo woon. Bi mu dem, gainde gu ko daje ci yoon wi, rey ko; te sa néewam daanu ci yoon wi, baaraamam bi taxaw ci wetam, gainde gi it taxaw ci wetu sa néewam. Te xool-leen, nit ñi nga doon romb, gis sa néewam ba daanu ci yoon wi, ak gainde gi taxaw ci wetu sa néewam; ñu ñëw wax ko ci dëkk ba yonent bu mag ba dëkk. Bi yonent ba ko delloo woon ci yoon wi déggée loolu, mu ne: «Moom mooy nit ku Yàlla ki moytuwul waxu Aji Sax ji; moo tax Aji Sax ji jébbal ko ci gainde gi, te mu xar ko ba rey ko, ni Aji Sax ji waxee ko.» Noonu mu wax ak ay doomam ne: «Takkleen ma baaraam bi.» Ñu takk ko ko. Mu dem gis sa néewam ba daanu ci yoon wi, baaraamam bi ak gainde gi taxaw ci wetu sa néewam; gainde gi lekkul woon sa néewam, te xarul woon baaraamam bi. Kon yonent bi jël sa néewam nit ku Yàlla ka, teg ko ci baaraam bi, indi ko dellusi; te yonent bu mag ba dugg ca dëkk ba ngir jooy ci kawam te suul ko. Mu def sa néewam ba ca bàmmeelel bopp; ñu jooy ci kawam, ne: «Éy, sama mbokk!» Te gannaaw bi mu ko suulee, mu wax ak ay doomam ne: «Bu ma dee, suul-leen ma ci bàmmeele ba ñu suul nit ku Yàlla ka; tēddaleen samay yax ci wetu yaxam: ndaxte wax ji mu yuuxee ci kàddug Aji Sax ji, di jàkkaarloo ak sarxalukaay bi nekk Betel, ak ak mboolem kër yu bérabu kawé yi nekk ci dëkki Samari, faw dina am.» 1 Buur 13:11–32.

Yonent Yude bi dee na ci diggante ñaari màndarga. Gaynde gi mooy màndargay Babilon, te Babilon bu jiirro tey ci mujjug àddina mooy Buur bu Běj-gànnar, mi dugg ci mujjam te kenn du ko dimbali ci Daniel kapitel fukki benn, aaya ñeent-fukk ak juróom. Màndargay sañ-sañam mooy jaamu jant bi, te loolu mooy ñenteelu yàqute, ak fa xeltu ñeenteel bu Adventisme Laodise woon nuy tëral ci jublu jant bi ci Ezekiel kapitel juróom-ñett. Ci géntu Miller, won nañu ko ne du yomb ne ay jewel yi reyiwoon nañu leen te suul leen, waaye it sax néegu kaas bi ci boppam, bi doon màndargay Biibël bi, dafa tasaaroo.

Ci ñetteelu ma ñetteel ci Adventism, liggéeyu dugal jëfandikoo yi ñuy wax ne ay yeneen tekkiin yu xóot yu Biibël bi, njiiti Adventism a ko yënguwoon. Yeneen tekkiin yooyu ñuy wax ne yu xóot, ci mbind mi ñu yàqu lañu jóge, te ñooy mbind yi ay teoloog yu nit ku bàkkaar ba, ak Protestan yu delloo ngëm, di promote. Sàndu Miller mooyoon King James Version, mi ñu tekkee woon ci mbind yi ñu yàqul.

Ci ñenteelu maas bu Laodise mu Adventism, kilifteef gi dafa bakk ci World Council of Churches, moom di benn dëkkandoo bu këràm Room ak ay doomam. Adventism dafa waxoon at yu bare, ngir njariñu seen juróom bu nelaw, ne ñoom dañuy rekk “saytu,” ci World Council of Churches; waaye ba kàrtu yooni dëkkandoo bu bon bi wonee ne taxawaayu “saytu” mooy tegu ci benn sàkkandiku bu mat sèkk ak sañ-sañu wote!

Ci ñeenteelu maasoom, ñoom ñaar yoon nag ngeenoon “nit ku bàkkaar bi” ab medaayor wurus. Benn ci medaayor yi, xéyna la benn, dafa amoon ci moom melo bu Katolig yi di xamle Nibbi gu Ñaareelu Kirist, di wone Yeesu muy teg tãnkam ci kaw suuf ba muy dellusi, te itam dafa boolewoon gannaay jant bu Katolig ci ginnaaw Kirist, ak gattal bu Katolig yi def ci ñenteelu ndigal bi, bi wax rekk ne: “fàttaliku Bésub Noflaay bi.” Ci àttekat gu ñuy doxal woon (te loolu mooy yégleb yoon), Njiitu General Conference bi seede na fa, foofa la ràññee ne mbooloom Seventh-day Adventist daan na gëm ne papasi bi mooy antikiris bi, waaye ne mbooloomam moo ko yàgg a jël, di ko sànni “ci mbaliti tukkiy jaar-jaar.”

Ñetteel ñaareelu yàqute (maas gi) mooy fu ñaar-fukk ak juróom ñaar i kilifay kërgëm ga Yerusalem sujjal jant bi. Yàqute yu yokk-yokku yi tãmbalee nañu ak nataalu kiñaan wi ñu sampoon ca bunt ba, te mooy mandarga tãmbali bi. Yonent bi jóge Yuda mujj na ñu suul ko ak Protestan bu wóoraladi, te gainde gi (Babilon) rey na ko, ndaxte dellu na ci pexe yi Protestan bu wóoraladi di jëfandikoo; moo tax mënatul xàm ne Rooma mooy taxawal peeñ mi, te fa amul peeñ bu taxawalees ak mandarga nit ku bàkkaar bi, ci mujj danga daldi yem ci wet gu nit ku bàkkaar bi.

“Ñi nga xel ci seen xam-xam bu baat bi, ñi gisul li antikrist di tekki, faw dinañu taxawu ci wetu antikrist.” Kress Collection, 105.

Yonent Yudaa bi dañoo ko ak yonent bu fen ba dëkk Betel, mi ko tuddee ne mooy “magam”; te gis nañu ko ne dee na ci diggante ñaari symbole. “Gaynde gi” moo tey mel ni lakkug xelam ci xamoo antikrist bi, te “mbaam mi” mooy symbole bu Islaam. Adventisme bu Laodise moo won ba noppi, jaarale ko ci noppeem ci lu jëm ci 11 septembre 2001, ne xamuwul ne mbirum Islaam mi ci ñetteelu musiba bi mooy Yëgle bu Guddi, ndox-mu-jjóg mu mujj gi. Baña xam xibaaru ndox-mu-jjóg mu mujj gi, dee la! Ndox-mu-jjóg mu mujj gi tambalee na ci 11 septembre 2001, ba

malaaka bu bare doole bi ci Peeñu 18 wàccee, ba kër yu mag yi ci New York City tasaaroo. “Taw bi” xibaar la, te xibaar boobu war nañu koo xam ngir man a ko jot.

“Warunuñu xaar ndox mujj mi. Mu ngi ñëw ci kaw ñépp ñi di xam te di jël ci seen bopp ndox-mbetteel ak taw yi ci yiw, yi di wàcc ci sunu kaw. Bu nu dajalee xaaj yu des yu leer gi, bu nu fonkee yërmande yu wóor yu Yàlla, moom mi bëgg nu wéeru ko, kon bépp digéb dina mat. [Esayi 61:11 quoted.] Suuf sépp war na fees ak ndamlu Yàlla.” The Seventh-day Adventist Bible Commentary, volume 7, 984.

“Suuf si bépp” xam na li xewoon ci 11 Septàmbar 2001, waaye ngir jot yégle bi tambalee fa te mujj mu leeral suuf si bépp ak ndamu Yàlla, war nañu xàm yégle bi ne mooy loolu. Kàddu gi ne “xam” dafay tekki “dellu fàttaliku walla dellu am xam-xam ci mbir, muy ànd ak wax ci seen bopp ne xam nga ko walla déédéet. Dañuy xàm nit ku nekk fu sore, bu nu delloo xel ne gisoon nañu ko bu njëkk, walla ne xamoon nañu ko bu jëkk. Dañuy xàm ay melokaanam walla baatam.” Webster’s 1828 Dictionary.

Yoon wi mu Adventiste bu Laodise te man naa xam bataaxal ndox mu mujj mi ñëw ci 11 septembre 2001, mooy bu fekke ne xam na ne gisoon na woon benn fésalug dooley Yàlla gi ci jamono ju weesu. Ci 11 ut 1840, malaaka bu mag bi ci Apokalips 10 wàcce na, ba bi yonentekatug ñaareelu toroxteb Islamaa mat. Tariix boobu dellusiwaat na ci yeneen anam gu mat sëkk, ba ci 11 septembre 2001 malaaka bu mag bi ci Apokalips 18 wàcce, ba bi yonentekatug ñetteelu toroxteb Islamaa mat; te bañ a xàm Islamaa gu ñetteelu toroxte gi, mooy ñiññi ko yóbbu ci dees gi mbaam-aasi Arab gu alaxira gi di yóbbu, dees googu nag gaynde gu Babilon gu bees gi indi.

Naankat yi ci kawarug Efrayim, ñi mënuma jàng téere biñ ubbiwul, mënuñu gis baat bi ñuy delloo ci jaar-jaaru Millerite, ndaxte xam-xam boobu sukkandiku na ci yoonu taw gu mujj gi: “rëdd ci kaw rëdd.” Xalaat bi ne feeñug kàttanu Yàlla ci jaar-jaaru Millerite dina dellu feeñ ci fan yu mujj yi, mënuñu koo taxawale ci yoonu Protestan yi dëddu ak Katolisismu.

“Àngelo bi boka ci yégleb ndigalu ñetteelu àngelo bi, mooy leeral suuf si yépp ak ndamam. Fii dees na wax lu jiitu ci jëf ju yaatu addina bépp te am doole ju ñu masul gis. Yëngu-yëngu ngëneel bi ci at yi 1840–44 nekkoon na firnde gu tedd gu dooley Yàlla; ndigalu njëkkelu àngelo bi yeggoon na ba ca bépp kërgeñmiñu yoon wi ci addina si, te ci yenn réew amoon na fa farlu gu mag ci mbirum diine, gu kenn masul seede ci benn réew ginnaaw Coppiteg gu mag gu xarnub fukk ak juróom benni. Waaye yooyu dees na leen rawale ak yëngu-yëngu bu am kàttan bu mag, ci suufe waxtaan wu mujj wi ci artu ñetteelu àngelo bi.” The Great Controversy, 611.

Njiitu Israyil bu tey jamono ji, seen xelinu yoon moo leen di gaññi ba ñu weddi dëgg gi ne dina amaat benn delluwaay bu feeñu ci kàttanu Yàlla ci bés yu mujj yi, ni mu woon ci at yu weesu ya.

“Fii nu gis nanu ne, baat bi—sàkkub Boroom bi—moo jiitu a jël mbugalu meru Yàlla. Mag ñi, ñoom ñi Yàlla joxoon leer gu réy te ñu taxawoon ni wottukati bëgg-bëgg yu xel mu sell yi ci nit ñi, wor nañu seen ndénkaane. Ñu defaroon taxawaay bi ne warunuñu xaar kéemaan ak feeñ gu xóot gu dooley Yàlla, ni ko nekkoon ca jamono yu wees ya. Jamono yi soppi nañu. Kàddu yooyu dëgërël nañu seen gëmadi, te ñuy wax ne: Boroom bi du def lu baax, te du def it lu bon.

Yaramam bare na ba du seet xaaalis ci kaw askanam ci àtte. Noonu “Jàmm ak wóor” moo di xaacu ga jóge ci nit ñi, ñi dootul yékkati seen baat mukki ni trompet ngir won askanu Yàlla seen moytu ak kërug Yàqub ay bàkkaaram. Xaj yu luu te bëggul woon a woof, ñoom lañuy ñi jël mbugal mu yoon wi jóge ci Yàlla mi mer. Góor ñi, janq ñi, ak xale yu ndaw yi, ñoom ñépp a deeandoo.” Testimonies, volumu 5, 211.

Gumbi Laodise gi nekk ci boroom xam-xam yi ngiy yore ñi amul njàngum Yerusaleem, dafa leen tere xam taw bu mujj bi, ndax duleen jëfandikoo yenn yoonu xamle Biibël yu yàqu rekk, waaye it sax seeni njàngat yu dul dëgg di leen indi ci bérab bu tax ñuy weddi bépp feeñug kàttanu Yàlla ci jamono yi di ñëw, ni ko nekkoon ci jamono yu weesu yi. Waaye Malasi ñett mooy won ne bu Yonnent Kóllère gi setalee doomi Lewi yi, kon sarax bi dina mel ni mu nekkoon ci fan yu mag ya.

“Seede dëgg bi wax ne: ‘Xam naa sa jëf yi.’ ‘Tuubël te nga defaat jëf yu njëkk ya.’ Loolu mooy seetal gu dëgg, te mooy firndeel ne Xel mu Sell mi ngi liggéey ci xol, ngir feesal la ak mbëggeelam. ‘Dinaa ñëw ci yaw gaaw, te dinaa jële sa kandil-bu leer bàyyi ko fu mu nekk, su fekkee ne tuuboo.’ Mbooloo mi mel na ni garab gu ñàkk meññ, gi jot ndoxum sët ak taw ak leerug jant, te waroon na jur meññ mu bare, waaye ci biir seetlu Yàlla ba, dara gisatu ci moom ludul xob. Xalaat bu tar la ci sunuy mbooloo yi! xalaat bu tar lool, dëgg-dëgg, ci képp ku nekk! Yéemu na muñug Yàlla ak muñaayam; waaye ‘su fekkee ne tuuboo,’ dina jeex; mbooloo yi, sunuy kuréel yi, dinañu jóge ci néew-doole ba ca gëna néew-doole, ci rafetlu gu sedd ba ci dee, fekk ñu ngi wax ne: ‘Damaa bare alal, yokku naa ci yëf yi, te soxlaatu ma dara.’ Seede dëgg bi nee na: ‘Te xamoo ne yaa ngi torox, te yaa ngi yërëm, te yaa ngi néew doole, te yaa ngi gumb, te yaa ngi rafetul dara.’ Ndax dinañu gis bu leer xaaalis seen xaaalis?”

“War naa am solo yi ci kër yi gëm, wone gu yéemé ci dooley Yàlla; waaye du jot ci ñi wàññikuñu seen bopp fa kanam Boroom bi, te ubbiwul naatu xol bi jaarale ko ci wax-jàpp ak tuub. Ci feeñug dooley boobu buy leeral suuf si ak ndamu Yàlla, dinañu gis lu tollu rekk ak dara ju ñuy foog, ndax seen gumbaay, ne lu mettiwul, dara ju war a yëngu seen ragal, te dinañu takk seen yaram ngir bañ ko. Ndaxte Boroom bi du liggéey ni seen xalaat ak seen yaakaar di ko bëgg, dinañu weddi liggéey bi. ‘Lu tax,’ lañuy wax, ‘nu bañ a xam Xelum Yàlla, fekk nu nekk ci liggéey bi ay at yu bare?’—Ndaxte tontuwuñu artu yi ak ñaan yi nekk ci yenn xebaar yi Yàlla yónnee, waaye sax ci wax ne: ‘Maa ngi am alal, yokku naa ci alal, te soxlawuma dara.’ Matug jëfandikukat, ak yàgg ci njàng mi, du def nit ñu nekk yoon yu leer, su fekkee daanakañu seen bopp ci suufu leer gu xóot gu Jantub Njubte, te woo leen, tànn leen, waajal leen ci mayug Xel mu Sell mi. Bu nit ñi yor mbir yu sell yi wàññikoo seen bopp ci suufu loxob Yàlla ju am kàttan, Boroom bi dina leen yékkati. Dina leen def nit ñu am xam-xamu ràññee—nit ñu bare ci yiwug Xelam. Seen doxalin yu tar, yu boppam rek, seen déggadi, dinañu feeñ ci leer gi jóge ci Leerug Àddina si. ‘Dinaa ñëw ci yaw gaaw, te dindil sa kandaleeru fi mu nekk, su fekkee tuubuwoo.’ Su ngeen seetee Boroom bi ak seen xol bépp, dees na ko gis ci yéen.” Review and Herald, December 23, 1890.

Dëwatu Yuda ga dee, dañu ko tegtal ci ñaari nataal: ci “gaynde” gi gu Babilon bu tey, miy nataalu yonent ci kàddug yonent yi te di sampu gis-gisu jaar-jaari yonent, ak itam ci “mbaam” mi. Jëfandikoo gi njëkk ci bind yi ci turu Isilam mooy bi ñu jëfandikoo Ismayil ngir wax ne mooy “nit ku àll.”

Te mooy nit ku dëgër te ñuul; loxoom dina contra nit ku nekk, te loxou nit ku nekk dina contra moom; te dina dëkk ci kanamu mboolem ay bokkam. Genesis 16:12.

Sàrt bu jëkk ba ñu wax ci Mbind mi dafa won ne mboolem jëfekaayi mandarga bi nekk nañu ci biiram, ndaxte Kàddu Yàlla ab pepp la, te pepp dafay yor lépp lu mel ni ADN lu war ngir jur ba mat gépp garab gi. Baat bi ñu tekki ne “nit ku ànd ak àll,” mooy baat bi ñuy wax “mbaam àll bu Araab.” “Mbaam” bi ci Mbind yu dëgg, mooy kenn ci mandarga yi ñuy tektale Islaam.

Bataaxalu Esëkiyel ci ñaar-fukk ak juróom-ñaareel aaya bi, miy dundloo yax yu dee ya, ba ñuy taxaw nekk mbooloo xare bu màgg, mooy bataaxalu Islaam bu ñetteelu Musiba bi, te bataaxal boobu mooy bataaxalu Yuuxu Guddi gi ci fan yu mujj yi. Jigéen White jàngale na ko ci lu wóor ne duggug ndamalu Kirist ci Yerusalem dafa tegtaloon bataaxalu Yuuxu Guddi gi.

“Wax biir gu guddee gi bariñ bi dootu woon lu ñu yóbbantee rekk ak layu xalaat, doonte ne firnde yi ci Mbind mi leer nañu te mat nañu. Dafa àndoon ak doole ju di xiir, joo xol bi. Amoonul benn sikki-sakka, amoonul benn laaj. Bi Almasi duggee ak ndam Yerusalem, mbooloo mi daje woon, jóge fu nekk ci réew mi ngir sàmmu màggal ga, daw nañu dem Tundu Olib yi, te bi ñu bokkee ak mbooloo ma doon wuutu Yeesu, ñu jàpp nañu xel mu ànd ak waxtu woowu, te ñu yokk xaacu ba ne: ‘Yéwén na ki ñuy ñëw ci turu Boroom bi!’ [Matthew 21:9.] Noonu itam la ñi gëmul woon, ñi doon dawsii ndaje yi Adventist yi—ñenn ci ngir seet rekk, ñeneen ci ngir ree—xamoon nañu doole ju di dëggal, ji ànd ak yégle bi: ‘Xool-leen, Boroom céet gi ñëw na!’” Spirit of Prophecy, volume 4, 250.

Palug Yeesu Kirist moo di bataaxal bu mujj bi ñu ubbi ci fan yu mujj yi, te mu ëmb Islaam bu ñetteelu Musiba ba. Bi Kirist, moom mi di bataaxal bi ñu ubbi, duggee Yerusalem, ba tax mu doon misaal bu Yuuxu Guddi gi ci fan yu mujj yi, yóbbu nañu ko (bataaxalam yóbbu nañu ko) ci kaw “mbaam”. Bataaxal bu mujj bi ci njubtey Kirist, Islaam moo ko yóbbu.

Lislaam nekkoon na, mooy tey, te dina nek nit ku ànd ak xur, ni ko mala as gu màgg bu Araab teewale, te ku nekk a bëgg a gis (te am na ñu bare yu bëggul a gis), man nañu ci yomb a “xam,” ne xare bi Lislaam di doxal léegi dof gu xur la. Nangu ba far sa bopp, ngir gëm ne dina am genn payu bëccëg gu màgg ci àllaaxira, dof gu Seytaane la. Bi gën a njëkk ci tudd Lislaam, won na ne Lislaam dina nek nit ku ànd ak xur.

Xareb Islama dafa boolem bind gépp ngir xeex xareb bi di yokku bu ñetteel Musiba bi. Islama mooy xel mu wax ci yonent yi ngir jëfandikookatug benn nguur gu àddina bi mépp, te ñi di globalists jàngale nañu ne ñoom ci seen bopp lañu dello Yawut yi ca suufu Israayil gannaaw Ñaareelu Xareb Adduuna bi, ngir ñu man a jëfandikoo bañ-bu-yàgg ba Islama am ci Yawut yi ngir tàmbali Ñetteelu Xareb Adduuna bi. Ñi di globalists gëm nañu, te jàngale ko ay fukki at, ne dañuy soxla ab Ñetteelu Xareb Adduuna ngir indi seen benn nguur gu àddina bi mépp. Yëngu-yëngu yi yàqu te bon yu globalists yi, ni ñu ko waxe ak seen baat, méngoo na ak wërgu-yoonu Islama ci Biibël bi.

Waxtu mëna diis ci ADN yëngu-yoon bu Ismayil, ci kàddu gi ñu ko njëkk a waxee, mooy ne xelam, miy xelu “nit ku àll,” “dafa dëkk ci kanamu bépp ay mbokkam.” Xalaat bi ne ab yenn mbooloo yu Islam buy metti rekk ñooy bokk ci ñetteelu Musiba bi, mënu a juboo ak Kàddug Yàlla.

Gis-gis gu ñuy nangu ci politig, ne ci bépp diine am na ñu néew ñu bon, te li ëpp ci diiney Musulman yi ay waa jàmm lañu, dëppookatuleek seen téereb sell bi, mbaa ak Biibël bi.

Alxuraan day jàngale ne mooy warug bépp toppkat Alla ngir indil àddina bi yépp ci méngoo ak yoonu Sharia, te njëkk a wax ci Islaam ci téere Génèse mi xamale ne ruu “nit ku àll bi” bu Ismayil dina nekk ci bépp toppkat Isalaam. Alxuraan bi ci boppam day jàngale ay toppkatam ñu mel ni ñu baax, bu ñuy dund ci barab yu ñu amagul ngànt ngir sànni seeni yoonu diine ci kaw mbooloo mi, ni Katolisism itam.

Yonent bi jóge Yuda daj na Jeroboam ba nguuram bi tambalee. Protestantism bu weddi bi tàmbalee na ci 1844, te ca saa sa la ko Adventism bu Millerite, bi duggoon ci Bérab bu Gëna Sell bi te gisoon yoonu Yàlla, boole ca bésub noflaay bu juróom-ñaareel bi, jëface. Adventism bu Millerite bi, ni ko Yereimiya di tektal, waxees na ko mu dellu ci Yàlla, waaye bañ a dellu mukk ci “ndajeey ñi di ree.” Yonent bi jóge Yuda waxees na ko mu bañ a dellu ci yoon wi mu jóge, te mu bañ a lekk mbaa naan lekkukaay ak naanukaay yonent bu fenngook bu Betel; waaye def na ko. Deeñu yonent bi jóge Yuda teg nañu ko ci anam gu mel ne, diggante ñaari màndarga yu tektaloon baaldé gi ak Islaam. Adventism bu Laodicea manul a gis ñaari dëgg yooyu, ndaxte ci 1863, dañoo gënne seen bët yu xel ci seen bopp, te tàmbali jëfandikoo yoon wi ñuy tēj caaxaan yi ak pexe yi William Miller jëfandikoo woon ngir tabax fondemaa yu Adventism, ak xalis yu nafake ak pexe yu nafake, ak itam metodoloji bu Protestantism bu weddi ak Catholicism.

“Nit bu suuf Ki” mi ngi léegi fay suufam, di delloo ay per yi te di leen jox Miller ngir mu teg leen ci kaw ndabalam, waaye Adventisme gumb na ndax gëm ne ñoom ñoo di nit ñi ci des, ñi Mu jóglloo ngir nekk ay nitam ci 1844.

Te buleen xala wax ci seen biir ne: Nun am nañu Ibraaima muy sunu baay; ndaxte maa ngi leen koy wax ne, Yàlla man na jógale doom yu Ibraaima ci doj yii. Te léegi it, jolli bi teg na ci reenu garab yi; moo tax bépp garab gu jurul meññef yu baax, deñk nañu ko te sànni ko ci safara. Man nag, maa ngi leen di sóob ci ndox ngir tuub seeni bàkkaar; waaye ki di ñëw gannaaw ma, moo gën a am kàttan ma, te yeyoowuma sax a yóbbu ay dàllam; moom dina leen sóob ci Xel Mu Sell mi ak ci safara. Ab pëlam a ngi ci loxoom, te dina setal bépp fanqam ba noppi, dajale dugubam ci saq bi; waaye mboqam, dina ko lakk ci safara su dul fey mukk. Matthew 3:9–12.

Adventisme buy Laodise dina ñëw na mu wees ci gémminiñu Boroom bi, ludul nit ñi di bëgg a tuub. Adventisme buy Laodise war nañu koo suul ci benn bàmmeele bi ñu suuloon waa kóllère bu jëkk ñi bañee yëgleb Miller; ndaxte ñoom itam léegi dañuy nit ñu bokkoon ci kóllère bu weesu, ci jëfandikoo ak ñi di ñaar-fukki junni ak ñent-fukki junni. Bëgg-bëgg andul ak yoonu 1863 bi, yonent bi jóge Yuda mooy koy misaal, moom mi bàyyiwoon itam ab waxu yëgle ci buuru Yosiyaas.

Danuy saxaat bii ci mbind mi di ñëw.

“Bés bu ñuy mel ni àddina, war nañu gëna gëna wuute ak àddina. Seytaane boole na, te dina sax a boole, ak kërce yi ngir def njëf gu xereñ, gu réy, ci guddi dëgg Yàlla. Lépp lu askanu Yàlla di def ngir duggal àddina ak dëgg, dina yëgle bàyyikoo gu dëgër gu jóge ci kàttanu

lëndëm. Xare bu mujj bu baaxul bu noon bi dina doon bu gëna dëgër lool. Mooy xare bu mujj bi ci diggante kàttani lëndëm ak kàttani leer. Bépp doomu Yàlla bu dëgg dina xeex ak fit ci wetu Kirist. Ñi, ci jafe-jafe ju réy jii, di bàyyi seen bopp ba ñu gëna bokk ak àddina ngir Yàlla, ci mujj dinañu teg seen bopp bépp ci wetu àddina. Ñi di jaaxle ci seen xam-xamu kàddu gi, ñi gisul li antikirist di tekki, dinañu ci lu wóor teg seen bopp ci wetu antikirist. Léegi amul waxtu ngir nu melandiku ak àddina. Danyeel taxaw na ci céram ak ci berabam. Yeneen waxi Danyeel ak yu Yowaana war nañu leen a dëggal. Ñu ngi firndeelante seen bopp. Ñu ngi jox àddina dëgg yu kenn ku nekk war a xam. Yeneen wax yii war nañu nekk seede ci àddina. Ci seen matal ci fan yii mujj, dinañu firndeel seen bopp.”

«Boroom bi dafa bëgg a mbugal àddina ngir ay bàkkaaram. Mu ngi ci dëgg dëgg di waajal a mbugal mbooloo y diine yi ngir seeni bañ leer ak dëgg gi ñu leen jox. Bés bu mag bi, buy boole ndigal bu njëkk bi, ñaareel bi, ak ñetteel bi yu malaaka yi, war nañu koo yégle àddina. Loolu mooy yëf yi gën a diis ci sunu liggéey. Ñi dëgggu ci Kirist ci dëgg, dinañu wone ci kanam ne ñu topp yoonu Yexowa. Bésu Noflaay mooy màndarga bi nekk diggante Yàlla ak ay nitam, te war nañu a wone bu leer ne nuy sàmm yoonu Yàlla ci sunu di sàmm Bésu Noflaay. Moom mooy tegukaayu wuute bi diggante nit ñi Yàlla tànn ak àddina. Am na solo lool a nekk ku dëgggu ci Yàlla. Loolu dafay ëmb yoonu wér-gu-yaram. Li muy tekki mooy ne sunu lekk war na a nekk lu yomb, te war nañu a am natt ci mbir yépp. Barab yu bare yu ñuy teg ci kaw taabal yi, te ñu bari ci seeni xeet, soxlawuñu ko; lu bare la ci lu gànñiku lool. Xel ak yaram war nañu leen a denc ci xalisug wér-gu-yaram gu gën. Ñi ñu war a tànn ngir jox leen ay càmbar ci yebal yi, dañuy war a nekk ñi ñu yar ci xam-xamu Yàlla ak ci ragal Yàlla. Ñi yàgg ci dëgg teewul ne, teewul itam ne mën nañu ràññee diggante yu sell yu jub ak njariñi lu bon, ñi seen xam-xam ci mbirum njub, yërmande, ak mbëggeelu Yàlla murku na, war nañu leen a summi ci yebal yooyu.»

“Yàlla am na njàngat yu am solo ngir nitam yi jàng. Su ñu jàngoon njàngat yooyu bu yàgg, liggéeyam du nekk fi mu toll tey. Benn mbir war na am. Warul ñu nëbb dëgg ci yeneen saraxalekat yi walla ci nit ñi nekk ci yoon yu yém ngir ragal seen mer. War na ñu boole ak sunuy kurum ay nit yu, ak lewet ak xel mu rafet, dinañu yégle mépp ndigalu Yàlla. Merum Yàlla tàkk na ci kaw ñi ci kaaraange gu yaram ak ngor gu ay njariñ moo waral, wone yàqute ci ni mu saytuye. Ñoom dañuy dugal njàqare ci yoonu yokkute liggéey bi.”

“Bépp yoon wu dul jub mooy nax, te bu ñu koy saxal, ci mujjam dina indi yàqub. Moo tax Boroom bi mayi ñi sax ci pexe yu dul dëgg ñu sànk. Ca jamono jooju sax boo déggée cant ak taggatu, yàqub gu gaaw di ñëw. Am na ñeneen ñu, doonte xam nañu yedd yi ñeneen jot ngir ñàkk ngëm, dañuy dëddu ndigël. Ñoom ñoo gën a tooñ ñaari yoon. Xam nañu woon coobare Boroom bi te defuñu ko. Seen mbugal dina tolloo ak seen tooñ. Bëgguguñu woon déglu kàddug Boroom bi.” Kress Collection, 105, 106.